

Crna Gora
Uprava za vode

Adresa: Bulevar Revolucije, 24,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 224 593

I N F O R M A C I J A

o izvođenju hitnih interventnih radova na rijekama Lim, Tara i Grnčar, u svrhu regulacije vodotoka i zaštite od štetnog dejstva voda

Podgorica, jun 2023. godine

I Uvod

Bujični karakter crnogorskih vodotoka ima za posledicu veliku produkciju rječnog nanosa kao i eroziono djelovanje u slivovima vodotoka što dovodi do intezivne produkcije nanosa, koji voda donosi u korita vodotoka i transportuje nizvodno. Prirodna produkcija najčešće prevazilazi transportnu sposobnost vodenih tokova, usled čega dolazi do neujednačenog taloženja i pojave zasipanja korita.

Pored eksploatacije u praktično svim opštinama na teritoriji Crne Gore, prostorni položaj, mineraloško - petrografski sastav, granulometrijski sastav i rezerve aluvijalnog šljunka i pijeska do danas nijesu na prostorima Crne Gore posebno i namjenski ispitivani i istraživani.

U aprilu 2017. godine donijeta je odluka o zabrani eksploatacije šljunka i pijeska iz riječnih korita. Moratorijum na eksploataciju rječnog materijala uveden je iz razloga jer su ugovori o koncesijama istekli i odlučeno je da se dalje procedure za dodjelu koncesija neće pokretati do stvaranja svih neophodnih pretpostavki za uvođenje reda u ovoj oblasti.

Međutim, imajući u vidu da taloženje količina materijala utiče na protočnost rijeka, a time i na mogućnost pojave poplava, povoljno je vršiti njegovo zahvatanje do nivoa produkcije vučenog nanosa na vodotocima, odnosno na lokalitetima na kojima se vađenjem materijala doprinosi očuvanju ili poboljšanju vodnog režima, u obimu kojim se ne narušava vodni režim, stabilnost obala i prirodna ravnoteža vodnih i priobalnih ekosistema.

Regulacija vodotoka nužno ne zahtijeva i eksploataciju materijala iz korita, već predstavlja potrebu ujednačavanja režima protoka i nanosa na lokalitetu u cilju smanjenja rizika od poplava, blizina saobraćajnica i uspostavljanje ravnotežnog stanja sa susjednim rječnim dionicama bez opasnosti od erozionih procesa.

II Hitni interventni radovi na rijekama Lim, Tara i Grnčar sa predlogom mjera

Za adekvatno upravljanje vodama neophodno je redovno praćenje i kontrola stanja korita vodotoka i objekata, kako bi se obezbijedilo njihovo odgovarajuće održavanje i preduzimali eventualni sanacioni radovi, te s tim u vezi vršiti i redovno održavanje vodnih objekata za uređenje vodotoka, u skladu sa standardima i normativima za ovu vrstu radova.

Izvođenje hitnih interventnih radova smatra se opravdanim imajući u vidu posledice koje mogu nastupiti zbog neodržavanja vodotoka, a sve u cilju zaštite od štetnog djelovanja voda. Posebno je, zbog neadekvatnog održavanja i korišćenja rječnih korita, ugroženo priobalje vodotoka sa bujičnim hidrološkim režimom.

Posebno naglašavamo da se Uprava za vode suočava sa tužbama od strane vlasnika privatnih imanja zbog ugrožavanja njihovog zemljišta usljed nadolaska velikih voda. U skladu sa Zakonom o vodama, vlasnik zemljišta može sprovesti aktivnosti na zaštiti svog imanja, jer mu pored zahtjeva, zakonska regulativa to definiše i kao obavezu, ali se bez saglasnosti ove uprave ne može mijenjati pravac i jačina toka površinske vode koja prirodno protiče ili otiče sa vodnog zemljišta koje je u svojini privatnog lica ili izvoditi radovi koji bi mogli da ugroze stabilnost i otežaju održavanje regulacionih, zaštitnih i drugih objekata.

U tekućoj godini dostavljeni su zahtjevi od strane opštinskih organa, inspektora za vode, mjesnih zajednica i fizičkih lica kojim traže hitno čišćenje rječnog nanosa u svrhu regulacije vodotoka i zaštite od poplava.

Shodno navedenim zahtjevima, predstavnici Uprave za vode izvršili su pregled rječnog korita u opštinama: Plav, Gusinje, Andrijevića, Berane, Bijelo Polje, Mojkovac i Kolašin, a sve sa ciljem utvrđivanja činjeničnog stanja na terenu u pogledu pronosa nanosa u cilju zaštite od poplava. Takođe, konstatovani su i negativni procesi u rječnim koritima.

Uprava za vode, u cilju sprečavanja eventualne eksploatacije materijala iz vodotoka, prilikom izvođenja hitnih interventnih radova i zaštite od poplava obezbijediće nadzor nad izvođenjem radova kao i geodetsko snimanje i obilježavanje prije početka i završetka radova, a opštine na čijim teritorijama gravitiraju rijeke Lim, Tara i Grnčar imenovaće Izvođače radova koji će ispuniti uslove definisane od strane ove uprave, kao i sve druge obaveze o izvođenju interventnih radova.

Pristupom morfološke analize vodotoka na svim lokacijama potrebno je obraditi:

- klasifikaciju dionica koje su povoljne ili nepovoljne sa aspekta postavljenih ciljeva uređenja;
- dimenzije regulacije korita koje će obezbijediti njegovu protočnost i stabilnost;
- potreban obim regulacionih radova.

Prethodno navedene radove treba tretirati kao hitne intervencije i iste realizovati do kraja tekuće godine. Ukoliko se hidrološka slika značajnije promijeni i vodostaj naraste do nivoa koji pokriva veći dio sprudova, radove je potrebno odložiti do smanjenja vodostaja koje se može desiti u toku zime zbog niskih temperatura ili nakon prolječnih velikih voda.

Izvođenje radova potrebno je da prati stručni nadzorni organ imenovan od strane Uprave za vode, koji će izvođaču radova davati naloge za prilagođavanje radova postojećim terenskim uslovima. Prije izvođenja radova kada se odredi lokacija za hitnu intervenciju potrebno je izvršiti geodetsko snimanje terena na dionici koja će se regulisati i geodetsko obilježavanje parcela. Nakon izvođenja interventnih i sanacionih radova potrebno je obaviti geodetsko snimanje oblikovanog rječnog korita na naznačenom potezu. Rok za realizaciju hitnih radova ne može biti duži od 20 dana od dana potpisivanja ugovora, osim u opravdanim slučajevima.

Finansijska sredstva za nadzor nad izvođenjem radova kao i geodetsko snimanje i obilježavanje prije početka i završetka radova obezbijediće Uprava za vode, kroz Programom korišćenja sredstava za poslove upravljanja vodama za 2023. godinu, aktivnost 16 006 004 002, ekonomska klasifikacija 441 (kapitalni izdaci) i aktivnost 16 006 004 004, ekonomska klasifikacija 41, u iznosu od 40.000€, u dijelu I Upravljanje vodnim resursima, tacka 1 - prikupljanje podloga, izrada i revizija planske i projektne dokumentacije. Obaveze prema korisnicima Programa mogu se izvršavati po dinamici utvrđenoj budžetskim planom potrošnje, koji odobrava organ državne uprave nadležan za poslove Budžeta, a u skladu sa izvršenim radovima.

Finansijska sredstva za izvođenje radova obezbijediće se Izvođaču radova kojeg imenuje opština i zaključi ugovor sa istim, na način i pod uslovom da izvođač radova može otkupiti višak izvađenog materijala, shodno visini naknade za izvađeni materijal iz vodotoka koja je utvrđena čl. 10 Odluke

o visini i načinu obračunavanja vodnih naknada i kriterijumima i načinu utvrđivanja stepena zagađenosti voda ("Službeni list CG", br. 29/09, 39/19, 96/20 i 74/21).